

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 586/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. septembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti TRADEUNION spoločnosť s ručením obmedzeným Vranov nad Topľou, Družstevná 1, Nacina Ves, zastúpenej advokátom Mgr. Ing. Ignácom Ilčišinom, Advokátska kancelária, Herľanská 547, Vranov nad Topľou, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Cbs 8/2006-1015 z 1. februára 2012 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti TRADEUNION spoločnosť s ručením obmedzeným
o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2015 doručená sťažnosť spoločnosti TRADEUNION spoločnosť s ručením obmedzeným, Družstevná 1, Nacina Ves (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Cbs 8/2006-1015 z 1. februára 2012 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cbs/8/2006 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní pod sp. zn. 5Obo/36/2012 porušili základné právo spoločnosti TRADEUNION spoločnosť s ručením obmedzeným Vranov nad Topľou na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Cbs/8/2006 zo dňa 01.02.2012 a Rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 5Obo/36/2012 z 28. 10. 2014 a vracia vec v rozsahu zrušenia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti TRADEUNION spoločnosť s ručením obmedzeným Vranov nad Topľou priznáva náhradu trov konania...“

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníčkou konania vedeného pred krajským súdom pod sp. zn. 7 Cbs 8/2006, v ktorom sa po pripustení zmeny návrhu a vstupu ďalších účastníkov a vedľajšieho účastníka do konania domáhala so žalobcom v 2. rade [REDACTED]

nebolo 110 akcií, ktorých je vlastníkom (čo predstavuje 5,78 % podiel), odovzdaných. Na základe rozhodnutia vlády Slovenskej republiky z 19. decembra 2001 o privatizácii časti majetkovej účasti štátu v spoločnosti [REDACTED], previedol žalovaný v 1. rade žalovanému v 2. rade 931 kmeňových akcií [REDACTED], v listinnej podobe predstavujúcich 49 % základného imania spoločnosti [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]. Majiteľkou 110 ks z nich bola však sťažovateľka, žalovaní nimi neboli a nemali právo ich previesť. Sťažovateľka uplatnila 7. novembra 2001 ako majiteľka 110 ks akcií [REDACTED], voči žalovanému v 1. rade predkupné právo, ktoré jej vyplývalo zo stanov [REDACTED], avšak žalovaný v 1. rade toto predkupné právo sťažovateľky nerešpektoval. Prevod akcií bol neplatný z dôvodu, že jeho obsah odporuje zákonu, zákon obchádza a prieči sa dobrým mravom (§ 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov), pretože akcie prevádzal ten, kto nebol ich vlastníkom, a nerešpektoval navyše predkupné právo sťažovateľky. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení u sťažovateľky je daný tým, že sleduje dosiahnutie zápisu do zoznamu akcionárov v stredisku ako predpokladu na to, aby jej emitent [REDACTED], vydal akcie na meno.

Žalovaní v konaní tvrdili, že neexistuje právny dôvod na určenie neplatnosti prevodu akcií (žalobcovia nie sú akcionári vedľajšieho účastníka a neboli nimi ani v čase prevodu akcií, ktorý je predmetom konania) a neexistuje ani naliehavý právny záujem na takomto určení (nie je zrejmé, ako by prípadné vyhovujúce rozhodnutie súdu odstránilo tvrdenú právnu neistotu žalobcov, keď takéto rozhodnutie nemôže predstavovať podklad na zápis do zoznamu akcionárov vedľajšieho účastníka ani na vydanie akcií, či pre iné uplatnenie akcionárskych práv). Navyše žalovaný v 3. rade v marci 2009 previedol 49 % akcií vedľajšieho účastníka späť na Slovenskú republiku (reprezentovanú žalovanými v 1. a 2. rade). Samotný údajný exekučný prevod akcií bol absolútne neplatným právnym úkonom, pretože jeho plnenie bolo nemožné, keďže akcie vedľajšieho účastníka mohli byť v danom čase iba vo vlastníctve Slovenskej republiky a exekúciou nemožno postihnúť veci, ktorých predaj je podľa osobitných predpisov zakázaný (§ 114 Exekučného poriadku). Žalovaný v 3. rade k tejto argumentácii dodal, že sťažovateľka (a rovnako ostatní žalobcovia) nemajú naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti i preto, že

naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy nemá ten, kto môže žalovať na určenie existencie práva alebo na plnenie.

Krajský súd rozsudkom č. k. 7 Cbs 8/2006-1015 z 1. februára 2012 žalobu sťažovateľky a ostatných žalobcov zamietol a žalovaným a vedľajšiemu účastníkovi priznal náhradu trov konania. S poukazom na § 114 Exekučného poriadku, § 10 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov (podľa ktorého o privatizácii podniku alebo jeho časti s charakterom prirodzeného monopolu a o privatizácii majetkovej účasti štátu alebo majetkového fondu na podnikaní inej právnickej osoby, ktorá má charakter prirodzeného monopolu, vždy rozhoduje vláda a to po prerokovaní zámeru a postupu privatizácie v Národnej rade Slovenskej republiky) a s poukazom na § 2 ods. 3 zákona č. 192/1995 Z. z. o zabezpečení záujmov štátu pri privatizácii strategicky dôležitých štátnych podnikov a akciových spoločností v znení neskorších predpisov (podľa ktorého predmetom privatizácie nemôžu byť akcie [REDAKOVANÉ], ktorých držiteľom alebo vlastníkom je štát), ako aj s poukazom na § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) dospel krajský súd k záveru, podľa ktorého sťažovateľka nemohla platne nadobudnúť vlastnícke právo k akciám vedľajšieho účastníka, ktorých majiteľom bol, a aj v čase rozhodovania krajského súdu, je štát. Navyše, sťažovateľka a ani ostatní žalobcovia nemali naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti v petite žaloby uvedenej zmluvy, pretože nepreukázali, že by sa ich postavenie bez tohto určenia stalo neistým, ale najmä preto, že jediným akcionárom vedľajšieho účastníka je Slovenská republika (akcie sú vydané na meno Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky). S ohľadom na súčasný stav vlastníctva sporných akcií krajský súd už nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšími dôvodmi žaloby uvádzanými sťažovateľkou.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalobcovia, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014 tak, že rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil a žalovaným priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Rozsudok najvyššieho súdu bol sťažovateľke doručený 7. januára 2015.

Sťažovateľka sťažnosť doručení ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Cbs 8/2006-1015 z 1. februára 2012 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014 odôvodnila tým, že krajský súd i najvyšší súd prejudiciálne riešili otázku vlastníctva akcií vedľajšieho účastníka napriek tomu, že táto otázka bola už právoplatne vyriešená inými rozhodnutiami najvyššieho súdu tak, že sťažovateľka spolu s ďalšími žalobcami platne nadobudla vlastníctvo k 110 akciám vedľajšieho účastníka, čo zakladá prekážku *res iudicata*. S poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. MCdo 2/99 z 28. februára 2001 sú tieto závery najvyššieho súdu záväzné podľa § 159 ods. 2 OSP pre všetky orgány. Navyše, v exekučnom konaní platí zákaz navrátenia do predošlého stavu (§ 61 Exekučného poriadku). Aj podľa nálezov ústavného súdu č. k. II. ÚS 159/07-37 z 11. decembra 2007 je vylúčené, aby zákonnosť priebehu exekúcie posudzoval ako prejudiciálnu otázku súd v inom konaní. Preto je sťažovateľka presvedčená, že žalobcovia preukázali, že nadobudli vlastníctvo k 647 akciám vedľajšieho účastníka. Pokiaľ túto otázku znova riešil krajský súd i najvyšší súd, porušil tým zásadu právnej istoty a nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí. Zákonnosť nadobudnutia akcií sťažovateľom a nemožnosť opätovného preskúmavania tejto otázky súdmi vyplýva z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 20/2006 z 27. februára 2008, uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 180/2006 z 30. apríla 2008, uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 77/2008 z 29. mája 2008, ako aj z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 2/2007 z 21. mája 2008. Rozhodnutie krajského súdu a najvyššieho súdu v tejto veci porušilo princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, tieto rozhodnutia sú navyše nedostatočne odôvodnené a voči sťažovateľke diskriminačné, keď rovnakú situáciu riešia odlišne.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia týchto práv jednak rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Cbs 8/2006-1015 z 1. februára 2012 a jednak rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti rozsudku krajského súdu č. k. 7 Cbs 8/2006-1015 z 1. februára 2012.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

V súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci ústavný súd skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti sťažovateľky, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľkou uplatnených námietkach porušenia jej základných práv týmto rozhodnutím krajského súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Najvyšší súd ako súd odvolací vo veci o podanom odvolaní sťažovateľky rozhodol rozsudkom sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014. Najvyšší súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľky bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Ústavný súd preto podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľky v tej časti, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Cbs 8/2006-1015 z 1. februára 2012, a to z dôvodu nedostatku právomoci.

Odlišná je situácia vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014. Na prerokovanie tejto časti sťažnosti sťažovateľky je právomoc ústavného súdu daná, avšak sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Sťažovateľka porušenie označených základných práv odôvodňuje jednak tým, že rozsudok najvyššieho súdu je nedostatočne odôvodnený, a jednak tým, že vec bola prerokovaná napriek tomu, že otázka, či sťažovateľka nadobudla vlastnícke právo k akciám vedľajšieho účastníka, už bola prv právoplatne vyriešená v iných konaniach.

Najvyšší súd rozsudok sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014 odôvodnil takto:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal odvolania žalobcov podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolania žalobcov nie sú dôvodné.

Podľa ust. § 205 ods. 3 O. s. p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa ust. § 212 ods. 1 O. s. p. odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný.

Žalobcovia v odvolaní uviedli ako odvolací dôvod ust. § 205 ods. 2 písm. a/ O. s. p. – súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a ust. § 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p. – rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí.

Ani jeden z tvrdených odvolacích dôvodov nie je v prejednávanej veci daný.

Žalobcovia v odvolaní namietali, že súd prvého stupňa na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa vykonal všetky žalobcami, žalovanými a tiež vedľajším účastníkom navrhnuté dôkazy a tieto boli dostatočným podkladom na úplné zistenie skutkového stavu, čo je zrejmé z obsahu spisu. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 132 a to vzhľadom na to, že buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplynuli a ani inak nevyšli počas konania najavo alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti, dôležitosti, zákonnosti, pravdivosti, eventuálnej vierohodnosti alebo keď výsledok hodnotenia nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 132 až § 135 O. s. p.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku jednoznačne vyplýva, že súd vzal do úvahy iba skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, resp. vyšli počas konania najavo

a neopomenul žiadnu skutočnosť, ktorá z vykonaných dôkazov vyplynula, resp. vyšla počas konania najavo. Jeho skutkové zistenia nie sú založené na chybnom hodnotení dôkazov, nie je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, vierohodnosti a výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo bolo zistené spôsobom vyplývajúcim z § 132 až § 135 O. s. p.

Žalobcovia v odvolaní tiež namietali, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej súd aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, to znamená, že vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú účastníci podľa príslušného právneho predpisu a nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil, prípadne na daný skutkový stav nesprávne aplikoval (z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil nesprávne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania).

Žalobcovia len všeobecne v odvolaní namietali, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil vec, neuviedli však v čom vidia túto nesprávnosť, či v nesprávne použitej právnej norme, resp. ktorý právny predpis mal byť správne použitý alebo či došlo k jeho nesprávnej aplikácii.

Odvolací súd je toho názoru, že súd prvého stupňa v danom prípade použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho i správne aplikoval, to znamená, že z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil správne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania.

Odvolací súd sa v zmysle § 219 ods. 2 O. s. p. stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Na doplnenie správnosti napadnutého rozhodnutia uvádza, že z obsahu odvolania vyplýva, že podľa názoru žalobcov rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. MCdo/2/1999 a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 159/07-37 predstavujú prekážku už rozhodnutej veci a tieto rozhodnutia potvrdili vlastníctvo akcií žalobcov a preto súd v tomto konaní nie je oprávnený zaoberať sa otázkou

vlastníctva akcií. Podľa názoru žalobcov bola týmito rozhodnutiami definitívne vyriešená otázka nadobudnutia vlastníctva k 110 ks akciám spoločnosti [REDACTED], Krajský súd v Bratislave nebol oprávnený riešiť ako prejudiciálnu otázku vlastníctva akcií a je tu prekážka *res iudicata*. Podľa ust. § 159 ods. 3 O. s. p. len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci – *rei iudicata*, ktorá vyplýva z ust. § 159 ods. 3 O. s. p. patrí medzi neodstrániteľné podmienky konania v zmysle § 103 O. s. p. a bráni tomu, aby vec, o ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté, bola opäť prejednaná. Rovnakou vecou je uplatnenie toho istého nároku alebo stavu, o ktorom bolo už právoplatne rozhodnuté, pokiaľ je súčasne daná totožnosť osôb a totožnosť predmetu konania. Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, ktorými bol už uplatnený. Právoplatné rozhodnutie súdu tvorí prekážku rozsúdenej veci iba v takom rozsahu, o ktorom bolo súdom už právoplatne rozhodnuté. Účastníci konania pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky sp. zn. MCdo/2/1999 nie sú identickí s účastníkmi v tomto konaní. Predmetom konania nebola ani otázka nadobudnutia akcií spoločnosti [REDACTED], niektorým zo žalobcov v tomto konaní. Toto rozhodnutie nie je preto spôsobilé založiť prekážku už rozhodnutej veci. V tomto konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu rozsudok Najvyššieho sudu SR sp. zn. MCdo/2/1999 nepotvrdil, že sa niektorý zo žalobcov stal akcionárom [REDACTED]. V tomto konaní sa Najvyšší súd Slovenskej republiky nezaoberal otázkou vlastníctva akcií a ani priebehom a zákonnosťou exekúcie, ktorá mala viesť k nadobudnutiu akcií žalobcami.

Žalobcovia v odvolaní proti rozsudku poukázali tiež na ust. § 61 zákona č. 233/1995 Z. z. Exekučného poriadku v zmysle, ktorého je v exekučnom konaní vylúčený návrat do predošlého stavu. Z tohto ustanovenia vychádzal Ústavný súd SR v náleze z 11. 12. 2008 pod sp. zn. II. ÚS 159/07-37, ktorým vyslovil porušenie základného práva žalobcu v 1. rade na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu. Ústavný súd Slovenskej republiky sa však v tomto rozhodnutí nezaoberal vlastníckym právom žalobcu v 1. rade a ani iným právom, ktoré je predmetom tohto konania o neplatnosť právneho úkonu. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na neskorší nález Ústavného súdu SR pod sp. zn. IV. ÚS 60/2010 z 20. 01. 2011, v ktorom uviedol, že podľa ústavného súdu je

zrejme, že otázka vlastníctva akcií zatiaľ nebola vyriešená, preto všeobecné súdy sa musia s touto otázkou vysporiadať. Ústavný súd Slovenskej republiky ani nemôže svojim rozhodovaním o sťažnosti zakladať, meniť alebo zrušovať vlastnícke právo k akciám ako cenným papierom. O takýchto nárokoch rozhodujú výlučne všeobecné súdy (viď rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 18/1995).

Odvolací súd ďalej uvádza, že jedným z predpokladov úspešnosti určovacej žaloby je vecná legitímácia. Vecná legitímácia je vo svojej podstate hmotno-právny stav, ktorého existencia zakladá žalovateľnosť nároku. V tomto prípade bude na podanie určovacej žaloby vecne legitimovaný účastník právneho vzťahu či práva, o ktoré v určovacej žalobe ide. Nie je však vylúčené, aby vecnou legitímáciou disponoval i subjekt, ktorý je vo svojom právnom postavení dotknutý existenciou či neexistenciou právneho vzťahu medzi žalovaným a treťou osobou. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa o neexistencii aktívnej vecnej legitímácie žalobcov na podanie predmetnej žaloby. Žalobcovia v 1. až 5. rade nepreukázali súdu žiadnymi relevantnými dôkazmi, že boli ku dňu podania žaloby, resp. ku dňu zrealizovania prevodu 49 % akcií spoločnosti [REDAKOVANÉ] na základe kúpnej zmluvy zo dňa 28. 01. 2002, resp., že v súčasnosti sú akcionármi spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Žalobcovia neosvedčili súdu svoju aktívnu vecnú legitímáciu na podanie predmetnej určovacej žaloby o neplatnosť právneho úkonu. Žalobcovia nepreukázali, že sa stali akcionármi [REDAKOVANÉ] a ani sa nikdy nemohli stať akcionármi [REDAKOVANÉ]. Dôvodom nemožnosti nadobudnutia akcií [REDAKOVANÉ], žalobcami je ust. § 2 ods. 3 zákona č. 192/1995 Z. z. o strategických podnikoch, ktoré určovalo, že akcie [REDAKOVANÉ], nemohli byť predmetom privatizácie, keďže [REDAKOVANÉ], predstavoval strategický podnik štátu, jeho akcie mohla vlastníť len Slovenská republika. Akcie [REDAKOVANÉ] neboli spôsobilým predmetom exekúcie v zmysle § 114 Exekučného poriadku. Hoci postupom exekútorky došlo v roku 1998 k formálnemu prevodu zaknihovaných akcií [REDAKOVANÉ] a k ich zapísaniu na účty cenných papierov žalobcov vedených Strediskom cenných papierov. Tento zápis v Stredisku cenných papierov bol na základe rozhodnutia Ministerstva financií Slovenskej republiky opravený a akcie [REDAKOVANÉ] boli z účtov žalobcov odpísané. Zápis na účtoch cenných papierov a neskoršia oprava

tohto zápisu nevyvolala hmotno-právne účinky, pretože exekučný prevod akcií [REDACTED], ktorý i odporoval zákonu bol absolútne neplatný právny úkon na základe, ktorého nedošlo k zmene právneho stavu. Keďže prevod akcií [REDACTED], odporoval v tom čase platnému zákonu o strategických podnikoch je tento prevod v zmysle ust. § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatný. Odvolací súd tiež poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28. 05. 2010 pod sp. zn. 2 Cb 272/02 o určenie vlastníctva. Krajský súd v Košiciach žalobu spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] zamietol a uviedol, že zmluva o prevode 100 ks akcií [REDACTED], je absolútne neplatná a spoločnosť [REDACTED] sa nestala akcionárom [REDACTED]. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 24. 06. 2011 potom ako Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 28. 04. 2011 sp. zn. 3 Obo 71/2010 odmietol odvolanie spoločnosti [REDACTED] a TRADEUNION spoločnosť s ručením obmedzeným Vranov nad Topľou proti rozsudku ako odvolanie podané neoprávnenými osobami. Tiež Krajský súd v Bratislave v rozsudku pod sp. zn. 27Cb/77/2002, ktorý bol potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. 06. 2010 pod sp. zn. 3Obo/9/2009 konštatoval, že spoločnosť [REDACTED] nepreukázala nadobudnutie akcií spoločnosti [REDACTED] a teda, že [REDACTED] nie je akcionárom spoločnosti [REDACTED] a preto nemôže uplatňovať žiadne akcionárske práva.

Ďalším predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je existencia tzv. naliehavého právneho záujmu. Doktrína i pomery v nej konštatujú i judikatúra sa zhodli na tom, že naliehavý právny záujem je nevyhnutným predpokladom úspešnosti určovacej žaloby. Ak súd zamietla určovaciu žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu je vylúčené, aby sa zároveň zaoberal vecou samou. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení bude daný spravidla vtedy, ak by bez tohto určenia bolo žalobcovo právo ohrozené alebo kde by sa bez tohto požadovaného určenia stalo jeho právne postavenie neistým. Z toho vyplýva, že určovacia žaloba spravidla nebude opodstatnená v prípadoch, keď možno žalovať priamo na splnenie povinnosti. Určovacia žaloba má preventívny charakter, bude opodstatnená najmä v prípadoch, keď k porušeniu práva ešte nedošlo. Tiež bude daný naliehavý právny záujem na určení spravidla vtedy, ak určovacia žaloba vytvorí pevný

právny základ medzi účastníkmi a tak naplní svoj preventívny charakter a cieľ – zabráni ďalším prípadným sporom medzi účastníkmi. V prípadoch, kedy požadované určenie existencie či neexistencie práva či právneho vzťahu medzi účastníkmi malo charakter len prejudiciálnej otázky k inému sporu medzi účastníkmi, nebude daný naliehavý právny záujem na takomto určení. Ak je teda možné žalovať priamo na určenie vlastníckeho práva žalobcu s tým, že súd prejudiciálne posudzuje otázku platnosti či neplatnosti zmluvy, tak nie je naliehavý právny záujem na samostatnom určení platnosti či neplatnosti zmluvy. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, že žalobcovia v doterajšom konaní nepreukázali existenciu právnej neistoty, jej pretrvávajúci charakter, ani bezprostrednosť ohrozenia svojich záujmov a nepreukázali ani preventívnu funkciu žaloby. Žalobcovia sa v konaní najprv domáhali určenia neplatnosti právneho úkonu – prevod akcií zo žalovaného v 1. rade na žalovaného v 2. rade, neskôr požiadali o zmenu žaloby a domáhali sa určenia neplatnosti prevodu akcií zo žalovaných v 1. a 2. rade na žalovaného v 3. rade. Žalobcovia neuviedli aký prínos by pre nich mal pozitívny výsledok žaloby a akým spôsobom by zmenil ich právne postavenie, prípadne ako by došlo k odstráneniu ohrozenia ich záujmov. V prípade, že by súd vyhovel žalobcom a rozhodol by, že zmluva na základe, ktorej žalovaní v 1. a 2. rade previedli 931 ks akcií spoločnosti [REDACTED] na spoločnosť [REDACTED] je neplatná obnovil by sa právny stav, ktorý platil pred týmto prevodom a 100 % vlastníkom akcií spoločnosti [REDACTED] by sa stala Slovenská republika, ak by prvostupňový súd žalobe vyhovel, nemalo by to žiaden vplyv na žalobcov, nezmenilo by sa ich právne postavenie a nijakým spôsobom by to neovplyvnilo ich právnu istotu. Žalobcovia v konaní tvrdili, že mali záujem na potvrdení toho, že sa v roku 1998 stali akcionármi spoločnosti [REDACTED]. V tejto súvislosti však žalobcovia mali možnosť podať žalobu o určenie vlastníctva akcií spoločnosti [REDACTED], alebo sa domáhať svojich práv žalobou na plnenie. Podľa názoru odvolacieho súdu je preto správny záver súdu prvého stupňa, že žalobcovia nepreukázali vo vzťahu k žalovanému v 3. rade naliehavý právny záujem na určovacej žalobe o neplatnosť právneho úkonu.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle ust. § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil, keďže tento je vo výroku vecne správny.“

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu konštatuje, že najvyšší súd odôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne. Dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré boli v konaní nastolené. Najvyšší súd reagoval najmä na všetky pre vec podstatné argumenty sťažovateľky. Ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu, jedným z hlavných dôvodov, pre ktorý obstojí zamietnutie žaloby sťažovateľky krajským súdom, bol nedostatok naliehavého právneho záujmu na sťažovateľkou požadovanom určení neplatnosti zmluvy v situácii, keď vlastníkom akcií je znova Slovenská republika a naliehavý právny záujem je vylúčený formuláciou žaloby sťažovateľky. Najvyšší súd jasne, zrozumiteľne a s potrebným odôvodnením vysvetlil, že v danej situácii, ak by aj súd vyhovel sťažovateľke a rozhodol by, že zmluva na základe, ktorej žalovaní v 1. a 2. rade previedli 931 ks akcií spoločnosti [REDACTED], na spoločnosť [REDACTED], je neplatná, obnovil by sa tým iba právny stav, ktorý platil pred týmto prevodom a 100 % vlastníkom akcií vedľajšieho účastníka by sa stala Slovenská republika, čo by nemalo žiaden vplyv na postavenie sťažovateľky. Obdobne aj vo vzťahu k sťažovateľkou tvrdenej prekážke *res iudicata* najvyšší súd svoj právny názor o neexistencii tejto prekážky náležite odôvodnil, keď uviedol, že právoplatné rozhodnutie súdu tvorí prekážku rozsúdenej veci iba v takom rozsahu, o ktorom bolo súdom už

právoplatne rozhodnuté, a vysvetlil, že pokiaľ ide o konanie vedené pred najvyšším súdom pod sp. zn. MCdo 2/1999, jednak nebola splnená podmienka totožnosti účastníkov v oboch konaniach, ale najmä jeho predmetom nebola otázka nadobudnutia akcií vedľajšieho účastníka niektorým zo žalobcov v tomto konaní, v dôsledku čoho rozhodnutie v tejto veci netvorí prekážku *res iudicata*.

Odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014 preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu petitu, ktorým je v konaní o sťažnosti viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), preskúmal sťažnosť ďalej z hľadiska sťažovateľkou tvrdeného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť tým, že najvyšší súd odvolaniu sťažovateľky nevyhovел a rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

V súvislosti s argumentáciou uplatnenou sťažovateľkou v sťažnosti ústavný súd považoval za potrebné poznamenať, že táto je porovnateľná s argumentáciou uvádzanou sťažovateľkou v priebehu konania pred krajským súdom, pričom najvyšší súd sa s ňou zaoberal a vysporiadal v odvolacom konaní dostatočným spôsobom.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00) všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto právnym predpisom je v posudzovanom prípade Občiansky súdny poriadok.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu

všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať iba také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Na základe uvedených právnych názorov ústavný súd preskúmal postup najvyššieho súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obo 36/2012 a jeho rozhodnutie z 28. októbra 2014, ktorým bol ako vecne správny potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa.

Najvyšší súd sa v namietanom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal so všetkými odvolacími dôvodmi sťažovateľky, s ktorými sa nestotožnil, a preto jej odvolaniu nevyhovel a rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Ústavný súd nezistil ani žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu, t. j. taký, ktorý by nemal oporu v zákone.

V prípade sťažovateľky aplikovali všeobecné súdy na vec § 80 písm. c) OSP, v zmysle ktorého predpokladom meritórneho prejednávania určovacej žaloby je preukázanie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení. Toto ustanovenie vykladal najvyšší súd s poukazom na doktrínu i judikatúru tak, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení bude daný spravidla iba vtedy, ak by bez tohto určenia bolo žalobcovo právo ohrozené alebo kde by sa bez tohto požadovaného určenia stalo jeho právne postavenie neistým. A naopak, určovacia žaloba spravidla nebude opodstatnená v prípadoch, keď možno žalovať priamo na splnenie povinnosti a preto ak požadované určenie existencie či neexistencie práva či právneho vzťahu medzi účastníkmi malo

charakter len prejudiciálnej otázky k inému sporu medzi účastníkmi, nebude daný naliehavý právny záujem na takomto určení (ako tomu bolo v prípade sťažovateľky).

Pokiaľ sťažovateľka osobitne poukazovala na existenciu prekážky *res iudicata*, najvyšší súd vykladal ustanovenie § 159 ods. 3 OSP (podľa ktorého len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova) tak, že prekážka právoplatne rozhodnutej veci bráni tomu, aby vec, o ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté, bola opäť prejednaná iba vtedy, ak ide o rovnakú vec, t. j. je súčasne daná totožnosť osôb a totožnosť predmetu konania. Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, ktorými bol už uplatnený. Aj v takom prípade právoplatné rozhodnutie súdu tvorí prekážku rozsúdenej veci iba v takom rozsahu, o ktorom bolo súdom už právoplatne rozhodnuté. Tento výklad § 159 ods. 3 OSP a aplikácia tohto ustanovenia na vec sťažovateľky najvyšším súdom zodpovedá aj podľa názoru ústavného súdu zmyslu a účelu tohto zákonného ustanovenia a je potrebné považovať ju za ústavne konformnú.

Za tejto situácie sú už bez právneho významu ďalšie argumenty prednesené sťažovateľkou v priebehu konania pred všeobecnými súdmi, resp. obsiahnuté v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, pretože už len z uvedených dôvodov žaloba sťažovateľky ňou formulovaným petitom nemohla pri ústavne konformnej aplikácii dotknutých zákonných ustanovení obstáť. V tejto situácii je potom už bez právneho významu aj to, či a ako rozhodli všeobecné súdy v iných konaniach o veciach sťažovateľky, ako aj úvaha sťažovateľky o viazanosti skoršími rozhodnutiami súdov v iných konaniach.

Právne názory odvolacieho súdu vyjadrené v rozsudku sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014 ani podľa názoru ústavného súdu nevybočuje z medzí pravidiel ústavne konformnej aplikácie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (citovaných v rozhodnutí najvyššieho súdu) upravujúcich konanie o určovacej žalobe a prekážku veci rozsúdenej.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že medzi namietaným postupom a uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a to ani v kontexte argumentácie sťažovateľky princípom právnej istoty, predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a ich účinkami. Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 36/2012 z 28. októbra 2014 podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za arbitrárny a nezlučiteľný s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2015